

TITULNÍ LIST

Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin

Podprogram

Tvorba genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin.

Název projektu

Tvorba universálních i specifických genotypů kukuřice *Zea mays* L. s vysokým výnosovým potenciálem, odolných proti závažným chorobám a škůdcům na základě kombinačního křížení samoopylených linií s ověřenými výnosovými charakteristikami a rezistencí vůči abiotickým a biotickým negativním faktorům.

ZPRÁVA ZA DÍLČÍ VÝSLEDKY ŘEŠENÍ VÝZKUMNÉHO PROGRAMU 3.d
ZA ROK 2020

Červen 2021

CEZEA – šlechtitelská stanice, a. s.

Zpracoval : RNDr. Jaroslav Poruba, CSc. a řešitelský tým

1.1. Název projektu:

Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin

podle „Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2020 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů“

1.2.

- aplikovaný výzkum
- experimentální vývoj

1.3. Podprogram

Tvorba genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin.

1.4. Název projektu

Tvorba universálních i specifických genotypů kukuřice *Zea mays* L. s vysokým výnosovým potenciálem, odolných proti závažným chorobám a škůdcům na základě kombinačního křížení samoopylených linií s ověřenými výnosovými charakteristikami a rezistencí vůči abiotickým a biotickým negativním faktorům.

1.5. Anotace projektu

Tvorbu nových hybridních kombinací genotypů kukuřice předchází vytvoření a ověření vlastností samoopylených linií kukuřice, které jsou základní jednotkou pro tvorbu hybridů kukuřice. Jejich vytváření z předem známých zdrojů s definovaným genetickým pozadím je prvním nezbytným krokem k výběru nejlepších samoopylených linií pro kombinační křížení. Znalost genetického základu ve spojení se znalostmi o rezistenci těchto výchozích jednotek ke škodlivým činitelům je základním předpokladem pro kombinační křížení a vytváření záměrných kříženců. Z fenotypového projevu těchto kříženců, hybridů kukuřice, týkajícího se výnosových ukazatelů i ostatních důležitých hospodářských vlastností, lze statistickými metodami vyhodnotit a určit ty nejlepší kombinace. Tyto jsou vhodné pro využití k pěstování hybridů kukuřice na zrno, siláž, i pro průmyslové využití kukuřičné biomasy jako alternativního zdroje energie a navíc, tyto nejlepší kombinace umožňují zpětně definovat samoopylené linie s vhodnými vlastnostmi pro další šlechtitelské využití.

2. SKUTEČNOST ZA UPLYNULÉ OBDOBÍ ROKU 2020

2.1. Projektový tým

RNDR. Jaroslav Poruba, CSc. - hlavní šlechtitel

Ing. Jeroným Valenta, Jana Gertnerová, Ing. Josef Veverka, Ing. Libor Slabý, Bc. Leoš Poruba, Ing. Michal Valenta

2.1.1 Organizace účastníci se projektu

CEZEA – šlechtitelská stanice, a.s.,

2.1.2 Řešitelský tým

RNDR. Jaroslav Poruba, CSc., Ing. Jeroným Valenta, Jana Gertnerová, Ing. Josef Veverka, Ing. Libor Slabý, Bc. Leoš Poruba, Ing. Michal Valenta

Další pracovníci řešitelského týmu:

1	BRUNDA JAROSLAV	10	SLABÝ LIBOR
2	BRUNDA JAROSLAV	11	SLABÝ LIBOR
3	BRUNDA JAROSLAV	12	SLABÝ LIBOR
4	BRUNDA JAROSLAV	13	SLABÝ LIBOR
5	ČERVENÁ JARUŠKA	17	VALENTA JERONÝM
6	ČERVENÁ JARUŠKA	18	VALENTA JERONÝM
7	ČERVENÁ JARUŠKA	19	VALENTA JERONÝM
8	ČERVENÁ JARUŠKA	20	VALENTA JERONÝM
9	ČERVENÁ JARUŠKA	21	VALENTA JERONÝM
10	ČERVENÁ JARUŠKA	22	VALENTA JERONÝM
11	ČERVENÁ JARUŠKA	23	VALENTA JERONÝM
12	ČERVENÁ JARUŠKA	24	VALENTA JERONÝM

2.2 Časový postup prací

leden–duben	pasportizace botanických rozborů, výběr vhodných genotypů na základě hodnocení v předcházející generaci, příprava výsevů
duben	výsevy genotypů v jednotlivých generacích samoopylení, výsevy programů křížení a výnosových zkoušek na základě výběru vhodných pozemků k testovacím pokusům
květen–červen	sledování důležitých vlastností, výběry rostlin pro opylování, důkladná selekce mezi genotypy, případně mezi potomstvy
červenec–srpen	technická izolace a opylování, sledování produkce pylu v závislosti na průběhu klimatických podmínek
září–říjen	sledování důležitých hospodářských vlastností, výběry rostlin ke sklizni, sklizeň nejranějších genotypů pro zimní generaci, sklizeň pokusů
říjen–listopad	posklizňové práce – sušení drolení, selekce palic, vypracování botanických rozborů vybraných genotypů, zpracování a hodnocení výsledků, výsev zimní generace

2.2.1. Aktivity uskutečněné

Ze sklizně genetického materiálu v roce 2019 byla na základě vegetačních pozorování a údajů vyplývajících z rozborů jednotlivých palic rostlin genotypů nově vybraných genotypů a genotypů v různém stupni samoopylení vybrána osiva a proveden výsev metodou ear-to-row. Taktéž byl připraven a vyšetřován program křížení pro rok 2021.

Ještě v průběhu vegetace v roce 2019 byl vytvořen šlechtitelský plán pro „zimní generaci 2019/20“ a osiva pro plnění tohoto plánu byly zaslány spolupracujícímu subjektu v Chile.

Průběh počasí a srážek během jarní vegetace roku 2020 byl stejně jako v roce 2019 standardní a kvetení kukuřice začalo ve třetí dekádě června. Rostliny genotypů byly sledovány a selektovány na základě projevu důležitých hospodářských vlastností (počáteční vývoj, odolnost proti napadení škůdci a chorobám, ranost) a nejlepší rostliny genotypů byly technicky izolovány pro proces samoopylení. Výsledkem tohoto procesu je samoopylení téměř 39.500 rostlin, které představují přibližně 1.300 rozdílných genetických základů sledovaných v průběhu vegetace.

V období po opylení pokračovalo sledování tvorby zrn a hodnocení dalších důležitých znaků. Nejlepší potomstva z generace S1 až S6 a někdy i z generace S7 byly sklizeny bezprostředně po dosažení technické zralosti a osiva vybraných genotypů byla zaslána k výsevu druhé generace v Chile pro urychlení procesu homozygotizace.

Ostatní palice vyselektovaných rostlin byly sklizeny po ukončení vegetace, usušeny, vydroleny a byly podrobeny rozborům s ohledem na množství, typy, barevné znaky apod.

Tento proces představoval rozbor více jak 6.700 rostlin v téměř 1.300 geneticky rozdílných původech. Zrna z palice nevybraných k botanickým rozborům tvoří základní vzorek „bulk“ / šlechtitelského osiva toho kterého genotypu.

Viz následující tabulka jednotlivých sortimentů:

Statistika vyšetého materiálu a botanických rozborů v roce 2020

Sortiment	Výsev 2020		Sklizeň 2020	
	Počet gen.	Počet řádků	Počet gen.	Počet b. r.
SOP	65	828	65	559
L I	102	624	102	618
L I A	17	72	17	68
LVZ	56	228		
L T	71	288	71	293
L II	25	106	12	54
L V	37	152	33	142
S 7	29	116	12	24
CEHA	49	290	27	109
HA	38	116	38	73
IND	3	128	3	60
Ms, Ft	32	64	113	226
S6 VVR	96	580	55	217
S6	79	478	62	285
S6 BP	27	102	4	28
S5	139	419	125	771
S3	122	368	121	691
S2	99	299	99	621
S2 TK	169	509	160	1094
S1	136	411	134	822
Celkem	1391	6178	1253	6755

Z kříženců nakřížených v předcházejícím roce byly založeny výnosové zkoušky. Celkem bylo testováno přibližně 3.500 nových kombinací v mikropokusech což představuje přibližně 7.500 výnosových parcelek vyšetých na několika lokalitách.

Statistika pokusných míst, parcel a pokusných členů v roce 2020

2020	Zrno		Siláž		Pokusy Celkem	Parcely Celkem
	Počet pokusů	á 33 hybridů	Počet pokusů	Počet hybridů		
ČEJČ	47	1551	4	90	51	3 598
OLOMOUC	23	759			23	1 518
HOSTOVICE	21	693			21	1 386
ZAHRANIČÍ	3	99			3	264
KROMĚŘÍŽ			2	38	2	228
LEDNICE			1	19	1	114
IVANOVICE			1	19	1	114
DOMANÍNEK			1	20	1	120
ZAHRANIČÍ			2	48	2	96
Celkem	94	3102	11	234	105	7 438

Výše uvedené genotypy, kříženci i testování, stejně jako vegetační sledování a výběry jsou přesně evidovány ve šlechtitelské dokumentaci.

2.2.1. Aktivity neuskutečněné

Všechny plánované úkony byly provedeny, nedošlo k neuskutečnění záměru projektu a to i přes nepříznivé klimatické podmínky – stres vlivem působení suchého počasí v letních měsících a zvláště v období před dosahování technické zralosti genetického materiálu.

2.3. Náklady – výkaz s komentářem Příloha č. 1.

2.4. Přehled změn, které nastaly v průběhu řešení

K žádným změnám v průběhu řešení nedošlo.